

## РОЗВИТОК SOFT SKILLS У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ЛІТЕРАТУРИ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

Юлія Надольська, Лариса Єпіфанцева

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького*

### Анотація:

У статті розглянуто особливості розвитку «soft skills» здобувачів вищої освіти у процесі вивчення літератури німецькомовних країн. Проаналізовано та узагальнено поняття «soft skills» та їх класифікацію. Акцентовано увагу на потенціалі літературного матеріалу як важливого засобу формування ключових особистісних, комунікативних та міжкультурних компетентностей, необхідних для успішної професійної реалізації. Окрім цього, порушуються питання щодо філософських, соціальних та етичних тем, які дозволяють здобувачам не лише удосконалювати мовну компетентність, а й розвивати «soft skills» у процесі інтерпретації текстів, колективного аналізу, участі у дебатах, літературних дискусіях, рольових іграх, інтерактивних завданнях тощо. Обґрунтовано доцільність інтеграції елементів критичного мислення, емоційного інтелекту, креативності, уміння працювати в команді, вести дискусію та приймати відповідальні рішення в освітньому процесі. Наведено приклади вправ та інструкції до їх виконання, зроблено висновок про важливість розвитку «soft skills» у здобувачів на занятті з літератури німецькомовних країн, що сприяє не лише підвищенню рівня їхньої мовленнєвої та літературної компетентності, але й забезпечує формування цілісної, гнучкої, конкурентоспроможної особистості, здатної ефективно діяти в умовах міжкультурного середовища.

### Ключові слова:

м'які навички; професійна діяльність; освітній процес; комунікативна компетентність; література німецькомовних країн.

### Resume:

**Nadolska Yuliia, Yepifantseva Larysa. Development of soft skills in higher education students in classes on the literature of German-speaking countries.**

The article examines the features of soft skills development in higher education students while studying the literature of German-speaking countries. The concept of "soft skills" and their classification are analyzed and generalized. Attention is focused on the potential of literary material as an important means of the formation of key personal, communicative and intercultural competencies necessary for successful professional development. In addition, the authors research the issues regarding philosophical, social and ethical topics that allow students not only to improve language competence, but also to develop "soft skills" in the process of interpreting texts, collective analysis, participation in debates, literary discussions, role-playing games, interactive tasks, etc. The feasibility of integrating elements of critical thinking, emotional intelligence, creativity, the ability to work in a team, lead a discussion and make responsible decisions into the educational process is substantiated. Examples of exercises and instructions for their implementation are provided, and a conclusion is drawn about the importance of developing "soft skills" in students in classes on the literature of German-speaking countries, which contributes not only to increasing the level of their speech and literary competence, but also ensures the formation of a holistic, flexible, competitive personality capable of acting effectively in an intercultural environment.

### Key words:

soft skills; professional activity; educational process; communicative competence; literature of German-speaking countries.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси в освіті зумовлюють нагальну потребу не лише у професійних знаннях, пов'язаних з діяльністю в галузі певних технологій та передбачають розуміння конкретних професійних завдань, а й у розвитку м'яких навичок («soft skills»). Креативність, комунікативність, ініціативність, лідерство, адаптивність, стресостійкість, гнучкість, здатність до критичного мислення, уміння розуміти емоції, наміри і мотивацію інших людей та свої власні, самостійність під час отримання нових знань, спроможність до ефективної міжособистісної та професійної комунікації, готовність працювати у міжнародному середовищі, – все це ключові складові «soft skills», які відіграють важливу роль у професійному та особистісному розвитку. Вони сприяють успішній адаптації до змін, ефективному вирішенню проблем, побудові конструктивної взаємодії з оточенням та досягненню значних результатів у сучасному динамічному суспільстві.

Одним із ключових напрямів у контексті модернізації вищої освіти є інтеграція розвитку «soft skills» у процес навчання іноземної мови, володіння якої є важливою компетентністю в

міжкультурній комунікації, соціальній єдності та діалозі культур, що у свою чергу, сприяє формуванню у майбутніх фахівців критичного мислення, навичок командної роботи, емоційного інтелекту та здатності до вирішення конфліктів, що є необхідними для успішної професійної діяльності в умовах глобалізації та культурного різноманіття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку м'яких навичок майбутніх фахівців в освітньому процесі є предметом дослідження багатьох сучасних науковців як в українському, так і міжнародному академічному середовищі, як-от: О. Кірдан, Л. Коваль, Н. Коляда, О. Кравченко, О. Кравець, О. Максимець, О. Осова, О. Торостян, О. Чухно, І. Шевченко, А. Шелякіна, D. Shek, D. Haselberger та ін. Науковці у своїх розвідках акцентують увагу на важливості розвитку soft skills у здобувачів вищої освіти, обґрунтовуючи низку теоретичних підходів, сучасних технологій та методів навчання, застосування яких сприяє формуванню особистості, професійної спрямованості знань, умінь і навичок та готовності до навчання впродовж життя. Незважаючи на значну кількість досліджень,

присвячених формуванню та розвитку «soft skills» у різних аспектах, питання розвитку «soft skills» на заняттях з літератури німецькомовних країн залишається не повністю дослідженим. Важливим аспектом, на наш погляд, є розуміння здобувачами літературного діалогу, культурного контексту німецькомовних країн, розвитку міжкультурної комунікації, критичного та аналітичного мислення, формування емоційного інтелекту, навичок дискусії, аргументації й толерантного сприйняття різних культурних кодів, що, на нашу думку, сприяє всебічному розвитку особистості та формуванню комплексу м'яких навичок, необхідних для успішної професійної реалізації в умовах освітнього та соціокультурного простору, що і зумовило актуальність нашого дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування теоретичних засад і визначення практичних підходів до розвитку м'яких навичок («soft skills») у здобувачів вищої освіти на заняттях з літератури німецькомовних країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. Опановування німецької мови в умовах сьогодення набуває особливої актуальності, адже її вивчення не лише розширює освітні та професійні горизонти, а й відкриває доступ до глибокого культурного і літературного надбання німецькомовних країн. Знання мови дозволяє ознайомлюватися з творами німецької літератури в оригіналі, що сприяє кращому розумінню ментальності, історичних процесів і філософських ідей, закладених у творчості Й. Гете, Т. Манна, Ф. Кафки, І. Бахмана, Б. Брехта, Г. Белля та інших. До того ж, вивчення літератури німецькомовних країн сприяє розвитку міжкультурної компетентності, критичного мислення, навичок інтерпретації й аналізу, що є важливими для сучасного фахівця будь-якого профілю. Аналізуючи німецькомовні твори на заняттях здобувачами порушуються складні філософські, соціальні та етичні теми, які дозволяють їм не лише вдосконалювати мовну компетентність, а й розвивати «soft skills» у процесі інтерпретації текстів, колективного аналізу, участі в дебатах, літературних дискусіях, рольових іграх, інтерактивних завданнях тощо.

Наразі в українському сучасному науковому дискурсі розвиток «soft skills» («м'які навички», «навички успішності», «універсальні навички», «гнучкі навички», «соціальні навички», метапредметні навички) є об'єктом уваги науковців через різноманіття підходів до його тлумачення, розуміння та інтерпретації (Шелякіна, & Торосян, 2023; Кірдан, 2021; Коляда, & Кравченко, 2020; Shek, 2021).

Дослідники Н. Махначова та А. Мідляр у своїй науковій роботі зазначають що «soft

skills» – це соціально-психологічні навички, необхідні для життєдіяльності людини, що допомагають спілкуватися, працювати у команді, публічно виступати тощо (Махначова; Мідляр, 2017). На думку К. Коваль «soft skills» – соціологічний термін, який належить до емоційного інтелекту, тобто особистих характеристик (Коваль, 2015). О. Максимець стверджує, що основним компонентом «soft skills» є здатність до ефективних комунікацій, оскільки «саме комунікативна культура майбутніх фахівців дозволить не лише полегшити процес їхньої професійної адаптації, а й сприятиме ефективній реалізації знань, умінь і навичок спілкуватися й досягати взаєморозуміння при виконанні професійних і соціальних функцій» (Максимець, 2024). О. Осова визначає гнучкі навички як комплекс взаємопов'язаних якостей особистості, що забезпечують ефективну міжособистісну взаємодію, командну роботу та досягнення професійних цілей критичному, креативному мисленню й емоційному інтелекту (Осова, 2024).

Аналізуючи різні підходи науковців, можемо зазначити, що поняття «soft skills» має, з одного боку, різні значення та особливості в його тлумаченні, а з іншого – універсальність та широкий спектр застосування. Виходячи з цього, простежуються й різні типи класифікації в науковому спектрі. Як підтвердження, наведемо декілька, які, на нашу думку, відображають ключові вміння та компетентності, необхідні здобувачу у будь-якій галузі професійної діяльності бути конкурентоспроможним на сучасному ринку праці.

Сучасна дослідниця К. Коваль наводить розроблену класифікацію «soft skills», яка складається з трьох типів якості:

- *індивідуальні якості* (уміння приймати рішення та вирішувати проблеми, чітко ставити завдання та формулювати цілі, позитивне мислення та оптимізм, орієнтація на кінцевий результат);
- *комунікаційні якості* (уміння зрозуміло формулювати думки, вміння взаємодіяти з різними типами людей, відповідати аргументовано, зрозуміло, вчасно і ввічливо, готувати та робити якісні презентації, враховувати культурні та міжнаціональні особливості);
- *управлінські якості* (грати в команді, об'єднувати та мотивувати команду, навчати та розвивати членів команди, передбачати та запобігати ризикам, чітко планувати та керувати часом) (Коваль, 2015).

Г. Корнюш виділяє дві великі групи, які переमेжовуються між собою, як-от:

1. *Персональні (особистісні) м'які навички:*

- самоорганізація й самомотивація (поєднання позитивного ставлення до робочих і академічних завдань із ініціативністю наполегливо працювати за власним бажанням);
- здатність підходити до вирішення проблем із холодною головою й знаходити рішення, найбільш вигідне в кожній конкретній ситуації; відповідальність; рішучість (що передбачає зважений підхід і перспективне мислення в прийнятті рішень);
- здатність працювати в стресових ситуаціях і вміння грамотно розподіляти час, змушуючи його працювати на себе;
- гнучкість (адаптивність, здатність до навчання, відкритість новому) тощо.

2. *Інтерперсональні (міжособистісні) м'які навички:*

- навички спілкування;
- емоційний інтелект;
- здатність емпатувати;
- вміння висловлюватися і бути зрозумілим;
- вміння чути, а не просто слухати;
- лідерські якості (не стільки як здатність керувати, скільки як вміння мудро мотивувати інших);
- спроможність працювати в команді;
- вміння бути переконливим і впливовим під час виступів, дискусій і переговорів, вдумливо шукаючи рішення, що задовольнить усі сторони;
- здатність досягати порозуміння з оточуючими тощо (Корнюш, 2020).

Науковець Н. Длугунович виділяє такі типи м'яких навичок:

- *особиста ефективність*;
- *комунікативні навички*;
- *управлінські, стратегічні* (Длугунович, 2014).

Ж. Діденко наводить таку класифікацію м'яких навичок:

- *комунікативні навички* (міжособистісне спілкування, вміння переконувати, вміння працювати в команді, вміння слухати, вміння виконувати інструкції, вміння вирішувати конфліктні ситуації);
- *особистісні навички* (вміння створювати презентації, вміння креативно та критично мислити, вміння ставити цілі та досягати їх, вміння управляти часом, емоційний інтелект);
- *професійні навички* (вміння проявляти ініціативу, вміння вчитися, вміння адаптуватися та гнучкість, лідерські

навички, вміння спілкуватися з клієнтами) (Діденко, 2021, с. 268).

О. Чухно у своїй науковій розвідці поділяє м'які навички на чотири групи:

1. *Інтерактивні навички* (володіння на високому рівні українською та англійською мовами з метою ефективної комунікації в науковій, педагогічній і соціальній сферах, дотримуючись принципів толерантності, діалогу, кооперації; ефективна робота в команді з метою досягнення спільної мети).
2. *Когнітивні навички* (розпізнавання й аналіз проблемних ситуацій, пошук раціональних рішень, генерація інноваційних ідей, критичне оцінювання власного навчального й життєвого досвіду, критичне оцінювання й аналіз інформації з різних джерел).
3. *Навички самоменеджменту* (самовдосконалення, автономне навчання, самоорганізація, керування часом, навчання протягом життя).
4. *Навички використання сучасних ІКТ* (ефективне застосування сучасних ІКТ з метою пошуку інформації, вивчення нового й навчання інших) (Чухно, 2021)

На основі проаналізованих підходів до класифікації «soft skills», поданих у працях сучасних дослідників, можна зробити висновок, що м'які навички розглядаються як комплекс багатовимірних характеристик особистості, що забезпечують ефективну соціальну, професійну, академічну та міжкультурну взаємодію. Попри варіативність підходів, науковці акцентують увагу на міжособистісній комунікації, адаптивності, критичному та креативному мисленні, емоційному інтелекті, лідерських якостях та навчанні упродовж життя, як базових складників soft skills. Усі ці навички не лише підвищують якість професійної підготовки, а й сприяють формуванню мобільного, конкурентоспроможного, самостійно-розвиненого здобувача вищої освіти в усіх галузях.

Виходячи з актуальних освітніх і професійних викликів сьогодення, пропонуємо узагальнену класифікацію «soft skills» в галузі вивчення німецької мови та літератури німецькомовних країн:

1. *Комунікативно-інтерактивні навички:*
  - вміння ефективно спілкуватися (усно і письмово) в академічному, професійному та міжкультурному середовищах;
  - вміння слухати, аргументувати власну позицію, вести конструктивний діалог;
  - здатність адаптувати мовлення до аудиторії, контексту та культурних мов.

2. *Когнітивно-аналітичні навички:*
  - критичне мислення, здатність до рефлексії та оцінювання інформації;
  - уміння вирішувати проблеми, ухвалювати рішення в умовах невизначеності;
  - креативність і генерація нових ідей в освітньому і професійному контекстах.
3. *Організаційно-управлінські навички:*
  - тайм-менеджмент, самодисципліна, постановка цілей та пріоритетів;
  - здатність до синхронно-асинхронного навчання й саморозвитку;
  - управління ризиками, проектне мислення, стратегічне планування;
4. *Соціально-емоційні навички:*
  - емоційний інтелект, емпатія, етична взаємодія;
  - навички роботи в команді, конструктивна участь у груповій діяльності;
  - лідерство як здатність надихати, підтримувати та координувати.
5. *Технологічно-цифрові навички:*
  - ефективне використання цифрових інструментів для комунікації, навчання та самоорганізації;
  - цифрова культура, етикет і безпека на дистанційних платформах;
  - готовність до навчання в дистанційному форматі.

Отже, можна впевнено стверджувати, що «soft skills» – це не лише доповнення до професійних знань і вмінь, а й їхня складова, яка забезпечує цілісність освітнього процесу вимогам часу та потребам ринку. У процесі розвитку «soft skills» на заняттях з літератури німецькомовних країн посилюється міжкультурна компетентність, відбувається сприяння повноцінної інтеграції в іншомовний простір, що може стати ефективним майданчиком для професійного та особистісного зростання здобувачів вищої освіти.

На думку Г. Корнюш, розвиток м'яких навичок («soft skills») набуває ефективності саме у процесі читання, за умови органічної інтеграції різноманітних видів діяльності й стратегій навчання, що дозволяє зробити освітній процес цілісним й практико-орієнтованим. (Корнюш, 2020). Залучення здобувачів вищої освіти до аналізу й інтерпретації художніх текстів німецькомовних авторів сприяє не лише розвитку мовленнєвих навичок, а й стимулює формування критично мислячої особистості, здатної до емпатії, конструктивного діалогу та відповідальної взаємодії – характеристик, які визначають успішність соціальної комунікації в умовах сучасного освітнього простору.

Наведемо декілька вправ, які, на нашу думку, можуть сприяти ефективному розвитку «soft

skills» у процесі вивчення літератури німецькомовних країн.

Для осучаснення персонажів творів німецькомовної літератури та підвищення мотивації здобувачів до читання художніх текстів доцільно впроваджувати інтерактивні, творчі та рольові види діяльності, які не лише забезпечують емоційне залучення, а й сприяють формуванню низки актуальних м'яких навичок (soft skills).

### 1. Вправа «Instagram персонажа»

Зміст вправи полягає у створенні здобувачами уявного профілю персонажа в Instagram (опис, фото, сторіз, підписи до постів, вподобайки тощо), який відповідає сучасному контексту. При цьому формуються такі навички, як креативність (через трансформацію образу), цифрова грамотність, емпатія та розуміння мотивацій інших.

Цю вправу можна запропонувати, наприклад, під час роботи над романом Й. В. Гете, «Страждання юного Вертера». Мета вправи полягає у формуванні креативного мислення здобувачів вищої освіти шляхом інтерпретації літературного персонажа в контексті сучасного медіапростору. Крім того, завдання спрямоване на поглиблення розуміння мотиваційного підґрунтя та емоційного стану персонажа через візуалізацію та рефлексивний аналіз його гіпотетичної віртуальної ідентичності. Застосування елементів цифрової медіакультури дозволяє встановити міждисциплінарний зв'язок між літературним текстом та актуальними соціальними процесами, зокрема впливом соціальних мереж на форми самопрезентації, способи емоційного самовираження та психоемоційний стан особистості.

### Інструкція до вправи.

1. «Створення профілю Вертера в Instagram»

Здобувачі мають уявити, що Вертер веде сторінку в соцмережі під час подій роману. Для цього необхідно визначити:

- аватар (портрет у романтичному стилі, природа, символи його стану);
- біографію у профілі (можна використати цитати з листів Вертера);
- хештеги (#романтик, #самотність, #кохання).

2. Оформлення стрічки

Здобувачі створюють 3–5 публікацій від імені Вертера, які відображають ключові моменти його життя:

- фото природи (наприклад, вид з його улюбленого місця біля села Вальгайм) з емоційним підписом;
- селфі з Лоттою (додати фільтр «вінтаж» і підпис із сумнівом на кшталт: «Що важливіше – щастя чи мораль?»);

- репост цитати з твору (наприклад, про його почуття до природи) у сторіс із музикою у стилі неокласики;
- тиша перед трагедією – публікація без тексту, лише темне фото.

### 3. Аналіз коментарів

Пропонується уявити, як би реагували інші персонажі (Лотта, Альберт, друг Вільгельм) на публікації Вертера. Для цього необхідно написати 1–2 коментарі від їхнього імені.

### 4. Рефлексія

Наприкінці рекомендоване обговорення:

- чи допомагає Instagram Вертеру виразити себе чи поглиблює його ізоляцію?
- як соцмережі впливають на психічний стан сучасних людей у схожих ситуаціях?

Як варіант, можна додати етап створення «акаунта Лотти» для порівняння двох світоглядів. Ця вправа модернізує уявлення про літературного героя шляхом його трансформації та інтеграції у сучасний соціокультурний простір. Здобувачі критично осмислюють характер персонажа, його вподобання, стиль комунікації та форму самопрезентації, а використання візуально-комунікативного формату сприяє формуванню мультимодальної компетентності та активізує мотивацію через близькість до цифрового світу здобувачів вищої освіти. Вправа дозволяє провести компаративний аналіз, порівнюючи традиційне й сучасне трактування мотивацій, цінностей та дій героя.

У підсумку, запропонована вправа розвиває критичне мислення через порівняння епох, формує медіаграмотність, сприяє емоційному зануренню в текст, пропонує інструмент для міждисциплінарних досліджень. Метод створення віртуального профілю персонажа є ефективним інструментом сучасної літературної педагогіки. Він поєднує традиційний аналіз тексту з актуальними комунікаційними практиками, що особливо цінне у роботі із сучасним поколінням. Перспективним напрямом подальших досліджень може стати порівняльний аналіз профілів різних персонажів одного твору або одного й того самого персонажа у творах різних авторів.

### 2. Вправа «Сучасна адаптація сцен»

Групам здобувачів пропонується робота з уривками літературних творів, які потребують інтерпретації у сучасному соціокультурному контексті. Завдання полягає у перенесенні сюжетних ситуацій у реальність 2020-х років із урахуванням актуальних суспільних тенденцій, технологічних досягнень та змін у системі цінностей (наприклад, події переносяться до 2020-х років із новими соціальними реаліями). Вправа сприяє формуванню таких ключових

компетенцій, як-то: критичне мислення (аналіз і переосмислення класичних сюжетів через призму сучасності), командна співпраця (колективна розробка концепції адаптації), культурна адаптивність (трансформація художніх образів з урахуванням сучасних культурних кодів).

Виконання завдання вимагає від здобувачів, по-перше, глибокого текстуального аналізу – виявлення суттєвих конфліктів, мотивацій персонажів та авторської позиції. По-друге, соціокультурної рефлексії – порівняння історичного контексту твору з сучасними реаліями. І, по-третє, творчої інтерпретації – переосмислення художніх образів з урахуванням змін у соціальній стратифікації, трансформації етичних норм, впливу цифрових технологій на комунікацію.

На нашу думку, п'єса Бертольда Брехта «Матінка Кураж та її діти» якнайкраще підходить для цього. Основною метою вправи є розвиток критичного мислення через перенесення конфліктів п'єси у сучасний контекст. Не менш важливим є також підкреслити актуальність соціально-політичної проблематики Брехта (війна, капіталізм, виживання) та застосувати брехтівський «ефект відчуження» для аналізу подій сьогодення.

#### Інструкція до вправи

##### 1. Вибір сцени та сучасного контексту

Здобувачі обирають одну з ключових сцен п'єси. Наприклад:

- сцена з вербувальником, яку слід адаптувати до сучасних методів мобілізації (соцмережі, пропаганда);
- смерть Катрін, яка переносить у контекст війни в Україні або іншого сучасного конфлікту;
- торгівля Кураж під час війни. Розкриття, як бізнес виживає в умовах кризи (наприклад, підприємці під час повномасштабної війни).

##### 2. Адаптація діалогів та образів:

- матінка Кураж могла б бути власницею маркетплейсу, яка торгує на фронті;
- її діти можуть стати волонтерами, військовими або жертвами пропаганди;
- Катрін може бути активісткою, яка гине, намагаючись розповсюджувати правду.

##### 3. Використання брехтівських прийомів

Ефект відчуження – розбити сцену на частини з коментарями (наприклад, ведучий-оповідач зупиняє дію і пояснює глядачам аналогію).

Пряме звернення до глядачів – персонажі можуть коментувати свої вчинки («Як ви думаєте, чи правильно, що я заради бізнесу ризикую дітьми?»).

Пісні-коментарі – замість брехтівських зонгів можна використати сучасні пісні про війну

(наприклад, «Ой у лузі червона калина» у новому контексті).

#### 4. Рефлексія та аналіз

Після виконання вправи обов'язково повинно бути обговорення:

- Які соціальні явища залишилися незмінними? (Експлуатація війни для наживи, пропаганда, жертви конфліктів).
- Чи можна вбачати «Матінку Кураж» у сучасних бізнесменах/політиках?
- Як Брехт застерігав суспільство і чи працюють ці застереження сьогодні?

У вправі застосовується принцип ефекту відчуження (*Verfremdungseffekt*), характерний для епічного театру Бертольда Брехта. Сутність цього методу полягає в тому, щоб не викликати у глядача емпатію до персонажів, а змусити його аналізувати події критично. Перенесення сюжету у сучасні реалії дозволяє здобувачам бачити проблему крізь призму сучасного контексту. Відчуження досягається шляхом паралелей між історичним матеріалом (війна XVII–XVIII ст.) та сучасними військово-економічними механізмами (маркетинг, пропаганда, продаж зброї). Це створює когнітивну дистанцію, необхідну для рефлексивного мислення.

Окрім цього, вправа актуалізує питання війни як економічного механізму, демонструючи, що її логіка не змінилася – змінилися лише форми. Через образи персонажів, зокрема Катрін, здобувачі можуть провести аналогії з сучасними реаліями – наприклад, з волонтерами, правозахисниками, журналістами, які чинять ненасильницький опір або виступають голосом сумління суспільства. Така інтерпретація дозволяє говорити не лише про літературний аналіз, а й про громадянське позиціонування у контексті війни, репресій, медіа-маніпуляцій.

Методика, покладена в основу вправи, сприяє комплексному розвитку ключових компетентностей здобувачів вищої освіти. Здобувачі бачать, що історичні події мають циклічний характер, а соціальні явища, як-от війна, експлуатація, байдужість, – повторюються

в нових формах. Порівняння історичних форм пропаганди з сучасними інформаційними технологіями (соціальні мережі, новинні портали, Telegram-канали тощо) сприяє формуванню критичного ставлення до джерел інформації.

Обговорення пасивності Матінки Кураж провокує дискусію про особисту відповідальність. Це сприяє розвитку активної громадянської позиції та навичок самоусвідомлення.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що в умовах трансформації системи вищої освіти й формування сучасного освітнього простору особливої ваги набуває підготовка здобувачів як висококваліфікованих, гнучких і конкурентоспроможних фахівців. Сучасний педагог має володіти не лише ґрунтовними фаховими знаннями і вміннями, а й розвиненими м'якими навичками, що забезпечують його ефективну професійну діяльність у динамічному й складному соціокультурному середовищі.

Розвинені «soft skills» дають змогу здобувачеві приймати обґрунтовані рішення в нестандартних ситуаціях, налагоджувати продуктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, мислити креативно та критично, генерувати інноваційні педагогічні ідеї, працювати в команді, бути здатними до ефективної співпраці, відкритими до змін та готовими до навчання впродовж життя. Успішність професійного становлення педагога значною мірою залежить від рівня його особистісної готовності до саморозвитку, саморефлексії, емоційної стійкості та комунікативної компетентності, що формуються саме через розвиток «soft skills».

Таким чином, усвідомлення значущості м'яких навичок при опануванні німецької мови та літератури німецькомовних країн перетворюється на платформу для розвитку не лише мовних, а й особистісно-професійних якостей, що є ключовими у сучасному суспільстві знань, та забезпечує високий рівень професійної адаптивності й затребуваності на ринку праці.

#### Список використаних джерел

- Діденко, Ж. (2021). Формування м'яких навичок ("soft skills") на заняттях англійської мови у майбутніх менеджерів в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 35 (2). 266–271.
- Длугунович, Н.А. (2014). Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців. *Вісник Хмельницького національного університету*. 6. 239–242.
- Кірдан, О., & Кірдан, О. (2021). Формування soft skills здобувачів вищої освіти в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. В. 2 (6). С. 152–160. URL: <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/248144>
- Коваль, К.О. (2015). Розвиток «Soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2. 162–167.

#### References

- Didenko, Zh. (2021). Formation of soft skills in English classes for future managers under distance learning conditions. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 35 (2), 266-271. [in Ukrainian]
- Dlhunovych, N.A. (2014). Soft skills as a necessary component in the training of IT specialists. *Visnik Khmel'nitskogo natsionalnogo universitetu*, (6), 239-242. [in Ukrainian]
- Kirdan, O., & Kirdan, O. (2021). Formation of soft skills of higher education seekers in the educational process of a higher education institution. *Visnik Khmel'nitskogo natsionalnogo universitetu*, 2 (6), 152-160. <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/248144> [in Ukrainian]

- Коляда, Н., & Кравченко, О. (2020). Практичний досвід формування «soft-skills» в умовах закладу вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 3 (27), 137–145.
- Корнюш, Г.В. (2020). Формування м'яких навичок у студентів закладів вищої освіти в контексті навчання іноземних мов. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*, 36, 99–110. URL: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-36-08>
- Максимець, О. (2024). Інтерактивні методи формування soft skills майбутніх фахівців при вивченні мовознавчих дисциплін. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 73 (2), 340–344.
- Махначова, Н.М., & Мідляр, А.К. (2017). «Soft skills» керівника підприємства. *Економіка та управління підприємствами*, 17, 380–383.
- Осова, О.О. (2024). Формування гнучких навичок спілкування здобувачів вищої освіти у процесі навчання іноземної мови професійного спрямування. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*, 99, 126–132.
- Чухно, О.А. (2021). Формування м'яких навичок майбутніх учителів під час навчання англійської вимови. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*, 66, 93–99.
- Шевченко, І.А., Шелевер, О.В., & Маркова, В.В. (2024). Розвиток soft skills у здобувачів освіти як запорука успішної професійної діяльності. *Теорія і методика виховання*, 72, 269–272.
- Шелякіна, А., & Торосян, О. (2023). Формування та розвиток Soft skills студентів вищих навчальних закладів. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 66 (3), 272–276.
- Shek, D.T., Leung, J.T., Merrick, J. Paradigm shift in youth development: Development of «soft skills» in adolescents. *International Journal on Disability and Human Development*, 16 (4), 2017. 337-338. doi:10.1515/ijdh-2017-7001
- Koval, K. O. (2015). Development of soft skills in students as an important factor for employment. *Visnik Vinnitskogo politekhnichnogo institutu*, (2), 162-167. [in Ukrainian]
- Koliada, N., & Kravchenko, O. (2020). Practical experience in forming soft skills in a higher education institution. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 3 (27), 137-145. [in Ukrainian]
- Korniush, H. V. (2020). Formation of soft skills in university students in the context of foreign language teaching. *Vikladannya mov u vishchikh navchalnikh zakladakh osviti na suchasnomu yetapi. Mizhpredmetni zv'yazki. Naukovi doslidzhennya. Dosvid. Poshuki*, 36, 99-110. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-36-08> [in Ukrainian]
- Maksymets, O. (2024). Interactive methods of forming soft skills in future professionals during linguistics courses. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 73 (2), 340-344. [in Ukrainian]
- Makhnachova, N.M., & Midliar, A.K. (2017). Soft skills of an enterprise manager. *Yekonomika ta upravlinnya pidpriemstvami*, (17), 380-383. [in Ukrainian]
- Osova, O.O. (2024). Formation of flexible communication skills of higher education students in the process of learning a professionally oriented foreign language. *Visnik Kharkivskogo natsionalnogo universitetu imeni V. N. Karazina*, 99, 126-132. [in Ukrainian]
- Chukhno, O.A. (2021). Formation of soft skills of future teachers during English pronunciation training. *Naukovi zapiski VDPV imeni Mikhaïla Kotsyubinskogo. Seriya: pedagogika i psikhologiya*, 66, 93-99. [in Ukrainian]
- Shevchenko, I.A., Shelever, O.V., & Markova, V.V. (2024). Development of soft skills in learners as a prerequisite for successful professional activity. *Teoriya i metodika vikhovannya*, 72, 269-272. [in Ukrainian]
- Sheliakina, A., & Torosian, O. (2023). Formation and development of soft skills in students of higher educational institutions. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 66 (3), 272-276. [in Ukrainian]
- Shek, D.T., Leung, J.T., & Merrick, J. (2017). Paradigm shift in youth development: Development of “soft skills” in adolescents. *International Journal on Disability and Human Development*, 16 (4), 337–338. <https://doi.org/10.1515/ijdh-2017-7001> [in English]

**Відомості про авторів:****Надольська Юлія Анатоліївна**

yuliya.nadolskay@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний  
університет імені Богдана Хмельницького  
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя  
Запорізька обл., 69000, Україна

**Єпіфанцева Лариса Анатоліївна**

larisa.epifanceva@outlook.com

Мелітопольський державний педагогічний  
університет імені Богдана Хмельницького  
Наукове містечко, вулиця, 59, Запоріжжя  
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2025-34-135-129 -135

Матеріал надійшов до редакції 24. 05. 2025 р.  
Прийнято до друку 10. 06. 2025 р.

**Information about the authors:****Nadolska Yuliia Anatoliivna**

yuliya.nadolskay@ukr.net

Bogdan Khmelnytsky Melitopol  
State Pedagogical University  
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia  
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

**Yepifantseva Larysa Anatoliivna**

larisa.epifanceva@outlook.com

Bogdan Khmelnytsky Melitopol  
State Pedagogical University  
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia  
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2025-34-135-129-135

Received at the editorial office 24. 05. 2025.  
Accepted for publishing 10. 06. 2025.